

POGRZEB RADZIWIŁŁÓW NA LITWIE

Delegacja Kościoła ewangelicko-reformowanego w Polsce w dniach 4-5 września 2009 roku brała udział w uroczystościach powtórnego pochówku szczątków książąt Mikołaja Radziwiłła Czarnego, Mikołaja Radziwiłła Rudego, braci królowej Polski Barbary Radziwiłłówny, oraz szczątków ich małżonek, dzieci i krewnych.

Metalowy sarkofag ze szczątkami książąt Wielkiego Księstwa Litewskiego wystawiono 4 września w Litewskim Muzeum Sztuki w byłym pałacu Radziwiłłów w Wilnie. W sali, gdzie stał sarkofag, odbyło się uroczyste spotkanie członków zboru ewangelicko-reformowanego z gośćmi z Polski, Niemiec i Francji. Następnego dnia przy asyście żołnierzy z kompanii honorowej wojska litewskiego wyniesiono sarkofag z pałacu i przewieziono go na wzgórze w Dubinkach, na miejsce byłego kościoła i pochowano z najwyższymi honorami.

Na wzgórzu zamkowym w Dubinkach byli obecni m.in. przedstawiciele rządu litewskiego z premierem Andriusem Kubiliusem na czele, potomkowie magnatów litewskich Mikołaj i Maciej Radziwiłłowie, biskupi Kościołów ewangelicko-reformowanych na Litwie i w Polsce ks. Rimas Mikalauskas i ks. Marek Izdebski, goście z Polski, Szwecji, Niemiec, Francji oraz licznie zebrani miejscowi mieszkańcy. Szczątki Radziwiłłów zostały odkryte w 2004 r. podczas badań archeologicznych, prowadzonych w byłym kościele ewangelickim w Dubinkach, służącym niegdyś za miejsce spoczynku Radziwiłłów. Fakt ich autentyczności potwierdziły badania przeprowadzone w Instytucie Medycyny Sądowej im. Romena w Wilnie i w Instytucie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Wrocławskiego.

SPIS TREŚCI

Pogrzeb Radziwiłłów na Litwie	1
Obchody 65. rocznicy Powstania Warszawskiego	2
Nasza reprezentantka w Komitecie Naczelnym KEK	2
Sadzenie dębu pamięci	3
Rozpoczęcie roku w Szkole Niedzielnej	3
Diakonia pomoże w zakupie podręczników	3
Obóz młodzieżowy w Pstrążnej	3
Remont w domu parafialnym	3
Konsultacje polsko-niemiecko-litew- skie w Niemczech	4
Wizyta w Rychnowie nad Knieżną ...	4
Seminarium teologiczne w Trójmieście	5
XV Forum Inteligencji Ewangelickiej	5
Odszedł Janusz Jankowski	6
Zmarła Barbara Skarga	6
Zmarł Horst Schnieber	6
Pożegnaliśmy Wandę Folman	6
Wspominamy	6
Przygotowania do obchodów kalwiń- skich	7
Publikacje	7
Z prac Synodalnej Komisji Prawa	7
Nasze audycje w Polskim Radiu ...	7
W telewizji	7
Informacje stałe	8

OBCHODY 65. ROCZNICY POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Biskup Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, ks. Marek Izdebski, został powołany w skład Honorowego Komitetu Obchodów 65. Rocznic Wybuchu Powstania Warszawskiego.

W kościelne obchody rocznicy wpisało się nabożeństwo w dniu 1 sierpnia w Kaplicy Halpertów na cmentarzu luteraniskim w Warszawie, podczas którego wspomniano ewangelickich kapelanów oraz uczestników Powstania Warszawskiego, m.in. ks. Ludwika Zaunara (reformowanego) oraz ks. Zygmunta Kuźwę (luteranina). Nabożeństwo prowadzili: ks. Michał Jabłoński, proboszcz naszej parafii i ks. Piotr Gaś, proboszcz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej Świętej Trójcy w Warszawie.

NASZA REPREZENTANTKA W KOMITECIE NACZELNYM KEK

Joanna Matuszewska z naszej parafii weszła w skład czterdziestoosobowego Komitetu Naczelnego Konferencji Kościołów Europejskich (KEK), który został wybrany ostatniego dnia obrad Zgromadzenia Ogólnego w Lyonie.

W zakończonym 20 lipca 2009 r., XIII Zgromadzeniu Ogólnym Konferencji Kościołów Europejskich udział wzięło ok. 800 osób, w tym ponad 300 delegatów. Wśród nich było dziewięcioro Polaków.

SADZENIE DĘBU PAMIĘCI

17 września 2009 roku w Wojskowym Instytucie Medycznym w Warszawie przy ul. Szaserów 128 odbyła się uroczystość sadzenia „Dębu Pamięci” dla uhonorowania gen. bryg. dr med. Jana Władysława Nelkena, ojca naszego parafianina Jana Nelkena. W uroczystości wziął udział proboszcz parafii ks. Michał Jabłoński.

Słowo wstępne podczas uroczystości wygłosił dyrektor Wojskowego Instytutu Medycznego gen. bryg. dr n. med. Grzegorz Gielera. O Janie Władysławie Nelkenie (1878-1940) mówił doc. dr hab. n. med. Stanisław Ilnicki. Po przemówieniach nadano Janowi Nelkenowi pośmiertnie nominację generalską.

W programie uroczystości było również odtworzenie fragmentu filmu z uroczystości „Katyń pamiętamy. Uczcijmy pamięć bohaterów”, która odbyła się w dniach 9-10 listopada 2007 r. przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Następnie w Ogrodzie Kliniki Psychiatrii i Stresu Bojowego WIM posadzono „Dąb pamięci” dla uhonorowania gen. bryg. dr med. Jana Władysława Nelkena zamordowanego w Katyniu oraz jego żony Ireny i córki Anny, poległych w Powstaniu Warszawskim.

OBÓZ MŁODZIEŻOWY W PSTRAŻNEJ

Od 3 do 10 sierpnia grupa modzieży z różnych parafii przebywała na obozie młodzieżowym w Pstrążnej. Opiekę duszpasterską sprawował ks. Michał Jabłoński zająca prowadzili misjonarze z USA - Liz i Douglas Searls.

ROZPOCZĘCIE ROKU W SZKOLE NIEDZIELNEJ

6 września podczas nabożeństwa Szkoła Niedzielną zainaugurowała nowy rok szkolny.

13 września odbyło się spotkanie nauczycieli i rodziców, podczas którego omówiono tegoroczne plany zajęć.

DIAKONIA POMOŻE W ZAKUPIE PODRĘCZNIKÓW

Rada Diakonii Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP postanowiła dofinansować zakupy podręczników szkolnych.

Refundacja w kwocie 150 zł na jedno dziecko dotyczy rodzin w trudnej sytuacji materialnej.

REMONT W DOMU PARAFIALNYM

W czasie wakacji trwał remont obu pomieszczeń kancelarii i gabinetu proboszcza w domu parafialnym.

Udało się wymienić instalację elektryczną, położono nową sieć komputerową, pomalowano ściany i wycyklinowano podłogę. Zamówiono też nowe meble do biura. Obecnie trwa generalny remont holu wejściowego i schodów.

KONSULTACJE POLSKO-NIEMIECKO-LITEWSKIE W NIEMCZECH

Trójstronne konsultacje polsko-niemiecko-litewskie odbyły się w dniach 27-30 sierpnia 2009 r. w Stapelage w Niemczech. Uczestniczyły w nich delegacje naszego Kościoła, Kościoła Ewangelicko-Reformowanego na Litwie i Kościoła Lippe.

W skład naszej delegacji weszli: Witold Brodziński, ks. bp Marek Izdebski, ks. Krzysztof Góral, Krzysztof Dorosz, Joanna Matuszewska i Monika Polkowska.

Konsultacje odbywały się pod hasłem: „Do czego potrzebujemy dziś Kalwina?”. Każda z delegacji przygotowała własne wystąpienie. Krzysztof Dorosz przedstawił temat „*Przyjdź królestwo Twoje. Wiara i kultura*”, z koreferatem wystąpiła też Joanna Matuszewska. Litwini pod tytułem „Pokój i sprawiedliwość” przedstawili interpretację Psalmów u Jana Kalwina, a Niemcy zajęli się teologią stworzenia w nauce Reformatora. Delegaci Kościołów zostali też przyjęci przez księcia i księżną Lippe w ich zamku.

Konsultacje odbywają się co dwa lata. Gospodarzem następnych będzie nasz Kościół.

WIZYTA W RYCHNOWIE NAD KNIĘŻNĄ

W ramach corocznych spotkań kobiet z Niemiec, Czech i Polski przedstawicielki naszej parafii - Alina Burmajter, Marzena Matejka i Anita Ostaszewska - wyjechały do Rychnowa w Czechach, aby wspólnie, od 10 do 14 czerwca 2009 r., uczestniczyć w warsztatach biblijnych.

Poza pracą biblijną, wspólnymi modlitwami i rozważaniami, uczestniczki spotkania mogły zapoznać się z historią Jednoty Braterskiej. Przedstawicielka Kościoła czesko-braterskiego Taňa Kalousová wygłosiła prelekcję o kobietach w Jednocie Braterskiej. W programie były też odwiedziny kościołów husyckich w Vamberku, Kostelcu nad Orlicą i Doudlebach oraz odwiedzenie „Braterskiej Sosny”, pod którą w czasach prześladowań religijnych Bracia potajemnie dokonywali wyboru biskupów. Jeden dzień został poświęcony na zwiedzanie Kunvaldu z muzeum braci czeskich i pomnikiem Jana Amosa Komeńskiego. Były też odwiedziny w zborze czesko-braterskim w miejscowości Potštejn.

SEMINARIUM TEOLOGICZNE W GDAŃSKU

Coroczne Seminarium Teologiczne prowadzone przez Chrisa Matacheru i Klaasa Govertz z Holandii zgromadziło w dniach 7-11 września 2009 r. w Gdańsku-Oliwie duchownych i świeckich teologów z naszego Kościoła.

Poranne rozważania i modlitwę prowadzili duchowni. Przedmiotem studiów była egzegeza Księgi Genesis. Tekst hebrajski czytali i tłumaczyli jego zawilości wykładowcy holenderscy, w ożywionych dyskusjach wymieniano poglądy. Nie zabrakło też czasu na wieczorny spacer na molo w Sopocie.

XV FORUM INTELIGENCJI EWANGELICKIEJ

W dniach 11-13 września odbyło się w Sopocie XV Forum Inteligencji Ewangelickiej. Tematem wiodącym spotkania był „Ewangelicki etos pracy”.

Imprezę rozpoczęła wycieczka zatytułowana „Ewangelicki Gdańsk”, w której wzięli udział również nasi goście z Holandii, prowadzący seminarium teologiczne.

Obrady zainaugurowano w sopockim ratuszu, gdzie uczestników forum przywitał m.in. burmistrz miasta. W programie znalazły się wykłady teologów, socjologów i historyków ewangelickich. Zabrakło niestety zapowiedzianego wystąpienia przedstawiciela przedsiębiorców ewangelickich nt. etyki pracy w biznesie, ale mimo to nie zabrakło naszych głosów w dyskusji na ten temat. Piątkowe popołudnie przeznaczono na „Blok kalwiński”, w ramach którego o Reformatorze mówili: ks. bp Marek Izdebski i ks. Roman Lipiński. Udało się też pokazać ekspozycję o Janie Kalwinie.

W sobotę krąg dyskusyjny nt. etyki pracy animował Jarosław Świderski. Po niedzielnym nabożeństwie, ks. Roman Lipiński, duszpasterz grupy diasporalnej naszego Kościoła w Sopocie, przedstawił członków tej grupy pozostałym ewangelikom reformowanym przybyłym na forum i zaproponował wspólne zdjęcie. Stanowiliśmy w tym roku jedną czwartą wszystkich uczestników forum!

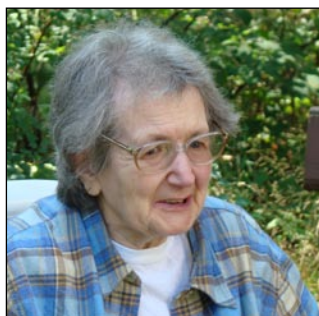

WSPOMINAMY

Wspominamy ś.p. Kazimierza Nekanda Trepkę, zmarłego 17 lipca 1988 r., a urodzonego 25 grudnia 1918 r., z zawodu lekarza, z zamiłowania humanistę - poetę, pisarza, malarza i grafika. W 21. rocznicę śmierci Kazimierza Nekanda Trepkę wspominają żona, dzieci, kuzyni i przyjaciele.

POŻEGNALIŚMY WANĘ FOLMAN

16 lipca zmarła przeżywszy 88 lat ś.p. Wanda Folman, urodzona 8 listopada 1921 roku w Warszawie, córka Juliana i Heleny z domu Gromb.

Pani Wanda Folman, członkini dawnej sekcji ewangelizacyjno-społecznej, a dzisiejszej Diakonii, była również przed laty członkiem Kolegium Kościelnego, a jako zawodowa bibliotekarka z wielkim zaangażowaniem prowadziła naszą bibliotekę parafialną. Pogrzeb pani Wandy odbył się 27 lipca 2009 r.

ZMARA BARBARA SKARGA

W wieku 90 lat zmarła ś.p. Barbara Skaraga - humanistka, filozof, etyk.

Barbara Skarga urodziła się 25 października 1919 r. w Warszawie. W wieku 16 lat wstąpiła do Kościoła ewangelicko-reformowanego w Wilnie. Z dumą mówiła o sobie, że jest kalwinką. Została pochowana 25 września 2009 r. na naszym cmentarzu.

ZMARŁ HORST SCHNIEBER

4 września zmarł ś.p. Horst Schnieber z dawnej parafii im. Zinzendorfa w Berlinie Tempelhof, przyjaciel Polski, jeden z inicjatorów partnerstwa między Warszawą a Berlinem.

Pogrzeb Horsta Schnieberta odbędzie się 1 października, delegatem naszej parafii będzie emerytowany biskup ks. Zdzisław Tranda.

ODSZEDŁ JANUSZ JANKOWSKI

3 lipca 2009 r. zmarł ś.p. Janusz Jankowski, mąż zmarłej w 1999 r. Barbary z domu Koenig. Pozostali: syn, synowa, dwoje wnuków, druga żona z rodziną oraz dalsza liczna rodzina.

Nabożeństwo pożegnalne odbyło się 13 lipca w Kaplicy Halpertów na cmentarzu ewangelicko-augsburskim, po czym nastąpiło odprowadzenie Zmarłego do grobu rodzinnego na cmentarzu ewangelicko-reformowanym przy ul. Żytniej.

PODZIĘKOWANIE

Drodzy Przyjaciele,

W swoim imieniu i imieniu całej rodziny dziękuję wam z całego serca za przejawy współczucia z powodu śmierci mego małżonka Karla Naimana. Wielu z was towarzyszyło mi w prawie dwuletniej walce z rakiem i dodawało mi siły swą troską i modlitwami. Walczył z godnością aż do ostatniego dnia i wierzył, że będzie w stanie wygrać z chorobą. Ciało podległo prawu materialnego świata, jednakże ducha swego oddał Bogu. U Niego znalazł swój wieczny dom. Tak, jak napisano w nekrologu: „Pan dał, Pan wziął, niech imię Jego będzie błogosławione”.

Z wdzięcznością

wasza Alena Naimanová

PRZYGOTOWANIA DO OBCHODÓW KALWIŃSKICH

Trwają ostatnie przygotowania do obchodów 500. rocznicy urodzin Jana Kalwina w Polsce, organizowa-

nych przez Konsystorz naszego Kościoła w dniu 14 października w Warszawie.

Głównymi punktami obchodów mają być: sesja naukowa w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej oraz uroczystość w kościele połączona z koncertem Chóru Kameralnego Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP oraz Chóru Ewangelicko-Reformowanego z Wilna *Giesme*. Szczegóły wkrótce na tablicy ogłoszeń.

PUBLIKACJE

W roku 500. urodzin Jana Kalwina, staraniem Kościoła Ewangelicko-Reformowanego Wydawnictwo „Semper” wydało książkę Alistera McGratha zatytułowaną „Jan Kalwin. Studium kształtowania kultury Zachodu”.

Czytelnikom lektura nie tylko przybliży postać reformatora, ale rozwieje mity i nieporozumienia,

jaki wokół niego się nagromadziły.

Książka omawia aspekty teologiczne, społeczne i polityczne w ideologii Kalwina. Pokazuje wpływ, jaki kalwinizm wywarł na współczesną cywilizację europejską i amerykańską - na rozwój kapitalizmu oraz systemu przedstawicielskiego i demokracji parlamentarnej. Publikacja jest do nabycia w kancelarii parafialnej w cenie 30 zł.

Z PRAC SYNODALNEJ KOMISJI PRAWA

Synodalna Komisja Prawa, zbierająca się w naszej parafii, spotkała się 3 sierpnia i 31 sierpnia.

Zapoznano się z uwagami do projektu „Prawa wewnętrznego” Kościoła, zgłoszonymi przez Konsystorz.

NASZE AUDYCJE W POLSKIM RADIU

Audycja naszego Kościoła z cyklu „Kościoły w Polsce i na świecie” zostanie wyemitowana 31 października o godz. 22.05 w Pierwszym Programie Polskiego Radia.

Audycja „Pięć minut nad Biblią” zostanie w sobotę 31 października o godz. 7.40 w Programie Drugim Polskiego Radia.

Najbliższe nabożeństwo radiowe - w niedzielę 18 października o godz. 8.00.

W TELEWIZJI

Telewizja Polska wyemitowała 21 lipca w Programie 2

TVP audycję o działającym w Bełchatowie Ośrodku Profilaktyki i Rozwoju Osobowości (OPIRO).

Powtórkę audycji o Bibliotece Synodu nadała TVP Polonia 21 września 2009 r.

Kolejna audycja telewizyjna naszego Kościoła, tym razem o Tygodniu Ewangelizacyjnym, który odbył się w Żelowie w dniach 19-26 lipca, została nadana 22 września 2009 r. w Programie 2 TVP.

INFORMACJE STAŁE

Parafia Ewangelicko-Reformowana w Warszawie

00-145 Warszawa, Al. Solidarności 76a;
kancelaria jest czynna w dni robocze w godz. 9⁰⁰-15⁰⁰ oraz w niedziele po nabożeństwie;
tel./fax 022 831-23-83 lub 022 636-99-45;
nr konta: 26 1240 6322 1111 0000 4606 8033
strona internetowa: www.reformowani.org.pl; e-mail: administrator@reformowani.org.pl
duchowni: proboszcz - ks. Michał Jabłoński - stałe dyżury w środy w godz. 15⁰⁰-17⁰⁰.
ks. bp Marek Izdebski jest do dyspozycji parafian po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym
0606-128-037 lub pod numerami telefonów parafii,
ks. Roman Lipiński i ks. Zdzisław Tranda, emerytowany biskup - są do dyspozycji parafian po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym pod numerami parafii.

Diakonia Parafii Warszawskiej

pełni dyżur w domu parafialnym w środy w godz. 11⁰⁰-13⁰⁰ oraz w niedziele po nabożeństwie

Diakonia Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP

nr konta: 24 1240 6322 1111 00004604 4789

Cmentarz Ewangelicko-Reformowany

w Warszawie przy ul. Żytniej 42 otwarty jest codziennie w godz. 8⁰⁰-18⁰⁰,
a w porze jesienno-zimowej do zmróku; kancelaria jest czynna od wtorku do piątku w godz. 10⁰⁰-16⁰⁰
oraz w soboty i niedziele w godz. 12⁰⁰-15⁰⁰; tel. 022 632-03-30.

Chór Kameralny Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Warszawie

odbywa próby w domu parafialnym we wtorki i piątki od godz. 18⁰⁰; www.chorkameralny.pl

Dom Opieki „Betania”

05-420 Józefów, ul. W. Sikorskiego 121; tel. 022 789-23-04;
nr konta Fundacji „Betania”: 80 1240 1037 1111 0010 0142 7146

Biuro Konsystorza Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP

mieści się w domu parafialnym i jest czynne w dni robocze w godz. 9⁰⁰-15⁰⁰;
tel. 022 831-45-22, fax 022 831-08-27
nr konta: 17 1240 1066 1111 0000 0005 9398
e-mail: reformowani@reformowani.pl, strona internetowa: www.reformowani.pl

Biblioteka Synodu

mieści się w budynku kościoła przy Al. Solidarności 74 (wejście od zakrystii)
i jest czynna w poniedziałki w godz. 13⁰⁰-18⁰⁰, oraz od wtorku do piątku w godz. 10⁰⁰-15⁰⁰;
tel. 022 831-34-08; e-mail: biblsyn@wp.pl. Wizyta po uprzednim ustaleniu telefonicznym.

Redakcja „Jednoty”

mieści się w domu parafialnym; tel. 022 636-99-13
nr konta: 81 1020 1013 0000 0102 0126 2302
e-mail: jednota@jednota.pl, strona internetowa: www.jednota.pl

W okresie jesienno-zimowym od 1 listopada niedzielne nabożeństwa w kościele przy Al. Solidarności 74 rozpoczynają się o godz. 11⁰⁰, a od pierwszej niedzieli po Wielkanocy o godz. 10⁰⁰.

Wydawca: Kolegium Kościelne Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Warszawie

Adres Redakcji: Al. Solidarności 76a, 00-145 Warszawa, tel./fax 022 831-23-83 lub 022 636-99-45

Sekretarz Biuletynu: Ewa Józwiak

e-mail: administrator@reformowani.org.pl; strona internetowa: www.reformowani.org.pl

Skład i druk: Parafia Ewangelicko-Reformowana w Warszawie

Zeszyt finansowany ze środków Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Warszawie